

קטעים מתוך הספר המיוחד "ללא שם" מאורחותיו של הגרב"צ פלמן זצ"ל

"ללא שם – למען השם"

סודות ההצלחה - יסודות בחינוך

הנסיעה לכותל המערבי באישון לילה

הסודות והיסודות: לא בדרשות ונאומים מוחבאים סודות החינוך, אלא בחכמה, בדוגמא אישית ובריבוי תפילות.
המקומות: כותל המערבי / תלמודי תורה של הילדים / ליד השולחן עם הספר והילד.
התוצאות: "וכל בנייך לימודי ה' ורב שלום בונייך".

השעה, לאחר חצות לילה. ר' בן ציון התקשר לאחיו ר' ישראל: "עשה נא עמי חסד, נעלה כעת לכותל המערבי".
תמה ר' ישראל: "אחי היקר ר' בן ציון, מה קרה לך, עכשיו באמצע הלילה לנסוע לירושלים!?"

"כן, עכשיו. אני זקוק לנסיעה לכותל. תעשה עמי חסד, קח אותי למקום שלא זזה ממנו שכינה".
ר' ישראל בעל לב זהב, הסכים בשמחה (הוא סייע לו בנסיעותיו יום יום).
הם יצאו. ר' בן ציון היה מכונס בתוך עצמו, אולי מהרהר בלימוד. הרכב שעט בנסיעה בכביש גהה ונכנס לכביש 1, ואז הרשה לעצמו ר' ישראל לשאול בלחישה: "בן ציון, האם קרה משהו?"
ר' בן ציון התנער ממחשבותיו, יישר את גבו והשיב לו: "לפני כשעה שמעתי על אחד הילדים, שיש לו ירידה בלימודים. לכן הרגשתי שאני חייב לנסוע לכותל, כדי להתפלל עליו". והרכב המשיך בדרכו. הם נכנסו לירושלים.

"הגענו למקום שלא זזה ממנו שכינה, בשתיים ורבע לאחר חצות לילה. בשעה חמש לפני עלות השחר, עדיין עמד ר' בן ציון בתפילתו ליד אבני הכותל. התפלל להקב"ה ובכה כמו ילד קטן" - סיפר ר' ישראל.

"כאשר סיים את תחנוניו לפני בוראו, אמרתי כהצעה: 'אולי נמתין כבר ונתפלל כאן שחרית כוותיקין, ואחר כך נשוב לבני ברק?'. הוא לא הסכים. ירדנו בדרכנו בחזרה לבני ברק".
למחרת, ר' בן ציון המשיך את סדר יומו כרגיל, כאילו ישן כל הלילה. רבע שעה לפני תחילת הסדר (בשעה 8.45) שוב צלצל הטלפון בביתו של ר' ישראל כמידי בוקר: "האם תוכל להגיע כעת?" - התעניין ר' בן ציון ושאל את אחיו האם יוכל כהרגלו מידי בוקר, לקחת אותו ברכב לכולל. אחרי הצהרים שוב יצא לכולל בשעה הרגילה, לצדו של אחיו ר' ישראל.

זו לא הייתה הפעם היחידה שנסע לפתע לכותל המערבי. היו מקרים נוספים, לא צפויים, שבערוב יום או בבוקרו של יום, התרומם ועלה לירושלים. "אין לי קביעות לנסוע לכותל. אלא שאם מתעוררת בעייה בחינוך לאחד מיוצאי חלציי, אני עולה לשפוך שיח" - אמר.

"סוד ההצלחה של אחי ר' בן ציון, בחינוך הילדים, בגלל התפילות שלו עליהם תמיד" - התבטאה אחותו הרבנית שתחי'.

לא אותר!

היסוד: לימוד בסבלנות רבה ובמתינות, יום יום.

הרגע: הריקוד היומי.

המסירות: להתעניין מפי ה'מלמדים'.

נגיד חסידי, ירא שמים מתושבי בני ברק, היה מעוניין לייסד שיעור הלכה בשכונתו, וכיון ששמע את שמעו של רבי בן ציון פלמן, הגיע לביתו לבקש ממנו שימסור בקהילתם שיעור הלכתי קבוע. היה זה בשעה 11:00 בלילה כאשר נכנס הנגיד לביתו של ר' בן ציון להציע את בקשתו. הילדים היו על יצועם במיטות בחדר המרכזי בבית, הוא הציג את מבוקשו: "כבוד הרב ימסור בבקשה שיעור בהלכה בין השעה 7:30 - 6:30 בערב בבית הכנסת בקהילתנו, תמורת סכום כסף נכבד של משכורת קבועה טבין ותקילין, (כמו שתי משכורות של אברך ב'כולל יום שלם'). הנגיד שהעריכו מאד, היה שמח על ההזדמנות לסייע בממונו לגאון וצדיק כמותו. רבי בן ציון שמע. חשב שניות אחדות והשיב: "אני לא אוכל למסור שיעור בשעה זו - בין שש וחצי לשבע וחצי".

הוא התרומם מהכסא והצביע, על הילדים הישנים בסלון - "אתה רואה את הילד הזה שישן במיטה העליונה? אתו אני לומד כל יום בין שש וחצי לעשרה לשבע. אתה רואה את הילד השני במיטה האמצעית? עמו אני לומד כל יום בין עשרה לשבע לשבע ועשרה. והילד השלישי? יחד אנו לומדים משעה שבע ועשרה עד שבע וחצי. לכן, בשום פנים אינני יכול לבטל את הקביעות החשובה הזו איתם. זה שווה וחשוב לי יותר מכל דבר אחר. אני מתנצל ולא אוכל למסור את השיעור. אם רצונכם, בבקשה אמסור שיעור בשעות אחרות".

סיפר הנגיד ירא השמים: "עד אותו יום, לא ראיתי כלל חשיבות בלימוד עם ילדי, ותמיד אמרתי לעצמי כי בחיידר מלמדים אותם כל מה שצריך, אבל כאשר ראיתי שכל כך חשוב בעיניו ללמוד עם הילדים, גם אני התחלתי ללמוד עם כל אחד מהילדים שלי מידי שבת בשבתו (באותם ימים עדיין לא הייתה קיימת מסגרת של 'אבות ובנים'), והקפדתי על כך, אומנם באמצע השבוע לא היה לי זמן ללמוד עם הילדים כיון שאני איש עסקים וזה לא התאים עם השעות שלי ושלהם. אבל בשבת הקדשתי מספר שעות ללימוד איתם, בסבלנות. בזכות אותו מפגש בו הבנתי עד עומק השיתוף, כי לילדים יש ערך הרבה יותר מכסף"....

כך אירע גם, כאשר הציעו לו כמה הצעות של ראשות כולל עם משכורת מכובדת ביותר, כיון שההצעות היו מחוץ לעיר, דחה את כולם והמשיך להצטמצם עם משכורתו, והתנצל באוזני החברותא (שהיה נוכח פעם אחת בעת שדחה הצעה כלשהי): "לפני הכל אני חייב ללמוד עם הילדים שלי, ואם אקבל משרה מחוץ לעיר לא אוכל ללמוד איתם כשהם חוזרים מהחיידר, הם קודמים לכל".

[יש לדעת, כי לא כל אב יכול ללמוד עם ילדיו בסבלנות וברוגע. ויש הורים יחידים הלומדים עם הילד ומזיקים לו].

כיצד אתה יודע אם הילד הבין? / הריקוד היומי

ר' בן ציון למד מידי יום, עם כל ילדיו, מהקטן ועד הגדול.

הקריטריון לבדיקת רמת ההבנה והידיעה שלהם, הייתה ההנאה והשמחה.

מבחינתו, אם לא הבחין שהילד נהנה מהגמרא, הדקלום של החומר לא היה נחשב בעיניו לכלום. כי אם ילד מבין ברור במאת האחוזים - את השאלה והתשובה של הגמרא, את הרש"י ושאלת התוספות, הוא נהנה בהכרח! ואם אינו נהנה, אות היא שההבנה שלו מעורפלת במשהו.

רק ברגע שראה על פניו של הילד חיוך או הנאה, אמר לו: "עכשיו אני רואה שאתה יודע!", ואז סיימו את הלימוד מתוך שמחה - שעלתה על גדותיה.

מאי משמע?

מאות פעמים, ראו קירות הבית את הריקוד היומי עם הילד. בסיום הלימוד עם כל ילד מבני הבית, אבא נעמד ויצא איתו במחול וריקוד סיבובי, יד ביד. לפעמים הניח שתי ידיים על כתפו מאחור כמו רכבת, או לצדו יד על כתף.

לפעמים הילדים רצו ללמוד עמו רק בשביל הריקוד המתוק הזה. כי בסופו של לימוד, אחרי שהגמרא מובנת כראוי ומתוקה כראוי, טעמו של הריקוד הליפתני היה כצפיחית בדבש. ריקוד של מצוה.

סיפר אחד מילדיו: "אבא למד עם כולם, בכל יום ויום. מהבן שלמד באותה תקופה כבר בישיבה גדולה ועד הבן שעדיין היה בחיידר בכיתות הנמוכות. הראשון הגיע לאבא לישיבת פוניבז' ללמוד מיד אחרי תפלת שחרית. השני בא ללמוד בבוקר משמונה וחצי עד תשע, ועוד שלשה בנים למדו

בצהריים, ועם שאר הבנים למד אחרי תפילת מעריב. הקטנים, שלמדו עם אבא בבית, הרוויחו גם את הריקוד..."

כידוע. שריקודים אמיתיים, לא נובעים מהרגלים, אלא ממקור פנימי במוח או בלב. ולכן, גם אחרי מאות ריקודים, השמחה עם אבא, הייתה כמו חדשה, מתוקה ומעוררת. וזה היה ריקוד שהם זוכרים אותו ומתגעגעים אליו חמישים שנה אחר כך. שמחה שבשמחה. ומחול שבמחול.

המלמדים – והאבא

אף על פי שלא היה לו פנאי, היה לו בשפע זמן לגשת לכל ר"מ וראש ישיבה ומלמד בחיידר - של כל ילד, ולדבר אתו. בטבעיות, בפשטות, בנעימות ותמימות.

רשות הדיבור לר"מ ידוע, בישיבה נודעת:

"כאשר הבן למד בישיבה, הגיע הרב פלמן לעיתים קרובות להתעניין בשלומו. הוא נכנס ובא בהכנעה ובפשטות, בהרגשה שהוא חייב לישיבה הכרת הטוב על כך שהצוות מצמיח ומסייע לבנו להתקדם בלימודים, ידעתי שאינו כזה שיש לו זמן מיותר, הייתי מופתע שאינו מסתפק בשיחות טלפון לברר מידי פעם על מצב בנו, אלא טורח לנסוע לישיבה מחוץ לעיר, כדי להתעניין. זה עורר אותי ואת צוות הישיבה לטרוח ולהשקיע בבנו, ואולי יותר מבשאר הבחורים. ויתירה מזאת, בכל פעם שהגיע נתן לי מעטפה עם דולרים עבור הישיבה. תבינו, "הגביר" מבני ברק שבקושי יכל לפרנס את עצמו, הרגיש הכרת טובה מרובה, שבאה לידי ביטוי במתן כספים גדולים לישיבה, ומי שמעוניין לדעת, דווקא אבותיהם הגבירים של בנים שלמדו בשעתו בישיבה לא תרמו כספים. זאת משום מה? משום שהכל תלוי בהרגשה, רק מי שמעריך, מי שמרגיש באמת הכרת הטוב הוא הנותן".

"ההתנהגות שלו העניקה לי רצון וחשק להשקיע בבנו עד שנעשה לתלמיד חכם. במשך שנים המשך ר' בן ציון את הידידות. ולא במשחק מן השפה ולחוץ, אלא ראו שבאמת חש הכרת טובה,

גם שנים ארוכות אחרי שבנו סיים את הלימודים במקום".

"כשהכרתיו, מצאתי אבא, שלגביו אין זו סיסמא: מסר את נפשו לחינוך בניו".

"כשהבן רואה שהוא תמצית הדם של אביו, ושמוכן לעשות הכול למען בנו, זה מחייב את הבן להשקיע, וכאמור הדבר נותן כוחות אדירים גם לצוות בישיבה".

